

Investatsiooni diplomifirma.
27. 8. 39. Kadonud

E. V.
TARTU ÜLIKooli
DIPLOMATIKAKOOND
27. okt. 1939.
№ 613
TARTU

Georg Jofen.
matr. 12613.
stud. jur.

Diplomitöö.

A. B.
17916

Õindlustusvahendid.

Kriminaalõiguse alal.

1939. aastal.

Kõig. jur. 10. 11 39

Sisukord

I. Kindlustusvahendid.

	lkud.
Sissejuhatus	1-3
Kindlustusvahend ja varistus	3-11
Liigitused	11-12
Süütegijate liigid kindlustusvahendi ko- haldamise alusena ...	12-15

II. Kindlustusvahendid kestis.

Vastutusliku valve alla andmine, haigemajja ja parandusasutisse paiguta- mine....	16-26
Töölaagrisse paigutamise...	26-35
Lõppsõna	36

Georg Tofer

stud. jur.

matr. nr. 12613.

I. Kindlustusvahendid.

Juba klassiline kriminaalõigusteadus seadis karistatavuse eelduses süüsarvamise. Kui süüteggu ei ole süües arvata, ei saa tema toimepanijale kohaldada karistust. Nii ütlebgi VRS §39: „Süües ei arvata süütegu, mille saatis võrda isik, kes võrda sautmise ajal oma teo iseloomust ja tähenduselt ei võinud saada aru või juhtida oma tegevust, olgu väimne tegevuse haigusliku riiva, mendumüstusata oleku või vahvusest või haigusest olenava mõistusliku arengematusse tagajärjel; §40: „Süües ei arvata süütegu, mille saatis võrda lapselane, alla kahekümneme aastases vanuses; §41: „Süües ei arvata süütegu, mille saatis võrda kahekümneme vani seitsmeteistkümneme aastane alaealine, kes oma teo iseloomust ja tähenduselt ei võinud

saada ann või juhtida oma tegevust" kindelt meile, kes toimivad arendamise ja tahtmisega, on varistus kohaldatav.

Kuid peagi selgus, et ka sündivusvõimetus isikud võivad osustada ühiskonda, toimides vaiminaalsaaduste vastaselt. Tarkis vajadus võidelda süntes või miisuguse vastu olenemata isikust, kes teda toime paneb. Juba klassilise kooli mõjul hakkati kasutama teatavaid varistusest erinevaid alinõusid isikute vastu, kes on allpool teatavat seaduses ettenähtud vanust või sagedamini nende vastu, kes on alaealistena toimunud ilma arendamiseta teo iseloomust ja tähenduselt.

Praktika näitas selgelt, et tuleb laiendada vaiminaalvõimete mõistmist mitte ainult alaealistele, kohaldades neile kasvatusalainõusid, vaid ka õhtulisele vaimuhaigetele ja üldse igat liiki arenevatele. Neid tuleb saada füüsilise võimatuse ette sünnitada rahju edaspidi. Esimesi kasvata-

use, teisi aga arstiteaduse ning vajaduse korral eraldatavse ühiskonnast, kui parandamatuid. Uuemates seadustikes mindi veel kaugemale, kohaldades eriaabinõusid kuritegude eriliikidele.

Sellest kõigest kristallisearus aja jooksul tähtis süütegude vastu võitlemise abinõu: kindlustusvahend. Selle võrdlemisi uus institutendi tekkimise aluses on vajadus ühiskonnast kõrvaldada neid isikuid, kes ei ole karistatavad kriminaalõiguslikes mõttes või sellede ohtlikus ei kao karistuse mõjul. Esimesile kohaldatavse erivahendina kindlustusvahendid, teistele lisavahendina.

Mis on õieti kindlustusvahendid? Kuhu võiks neid asetada õiguslike ühiskonna kaitsesevahendite hulgas? Mille poolest nad erinevad kriminaal karistuse mõistest?

Kõike õiguslikud kaitsesevahendid on suunatud ühiskonna kaitsmisele õiguse kaudu. Ühiskonna all mõistame siin üksikisikuid, inimgrupe ja riiki, selle huvid on kaitsitud õiguskorraga. Kriminaalõiguslikud mor-

mid kaitsesvad "ihiskonda süüte-
gude vastu. Süütegude vastu võit-
lemise eesmärk on kriminaalsea-
dustikul, kriminaalkohtupidamis-
seadustikul ja Nangistuseseadusti-
kul. Esimene sisaldab karistuse
ähvardust ja avaldab seetõttu
psühholoogilist mõju kodanikele.
Karistuse kohtulik rakendamise
ja administratiivne täidevi-
mine hoiatab süütegijaid ja
kolmandaid isikuid toimepane-
mast rüsi süütegusid. Kri-
minaldustusevahend, samuti kui ka-
ristusgi on suunatud süü-
tegevuse vastu võitlemisele.

Rooma Ülikooli korraline
professor Arturo Rocco võrd-
les kindlustusvahendit kari-
stusega järgnevalt:⁽¹⁾

1). Karistus kohaldatavse a-
lati post factum, s.o. ta järg-
nele süüteole, on reaktiiv-
ne viimase vastu ning ta
määratakse vastavalt kon-
kreetsel süüteo tõrkestisele.
Kindlustusvahendit võib
aga kohaldada isikule, kes
ei ole veel toimepannud
vaiminultõiguse norma vastast
tegu, kuid kes on "ihiskonnale

ohtlikud; on võimalik ja tõenäo-
ne, et nad panevad tulevikus
korda süntes. Igal juhul, kui
ta sa kohaldatavse pärast kon-
kreetsi süntes ilmings tulekut,
on kindlustusvahend preven-
tiivne abinõu, mis võib sama
autori punte sünteside sel. Te-
ma laad ja mõjaste ei ole
ne mitte toimepanded süntesist,
vaid toimepanija isiku sotsiaal-
se ohtlikkuse suunast ja kraa-
dist. Tähtis on, et nad jäävad
tõenäoliselt ka edaspidi "his-
konnale ohtlikuks, paanes toime
süntesid, kui neile ei vo-
haldada vastuabinõud. Ilmuvut-
ne süntesid võib olla vaid
nende isikute väimisealse oht-
likkuse sümptomiks.

2). Kindlustusvahendi kohal-
damise eesmärgis on seotada
sünteside põhjused, seada isik
olusorda, kus tal pendumis või-
malus tulevikus süntesid toime-
panna. Te kindlustab "his-
konda tulevaste ohtude ja
kahjustamiste vastu. Haristu-
se sähis on aga kas heasta-
mine vanuataku sehtes, või ju-

riidiline vättemuus süütegijale.

3). Karistus on juriidiline
sanktsioon. Blindlustusvahend
aga ei mahu juriidilise sank-
tsiooni mõistesse. Professor
Arturo Roeco järelle juriidili-
sed sanktsioonid formaalses
mõttes on juriidiliselt kahtsata,
vahjustavate või ohtlike,
kahtlike, lubamata inim-
tegude viguslike tagajärjed.
Sisuliselt aga sanktsioonid
pakuga pakule, kahtlike inim-
tegude kahtlike inimestele, ü-
hiskonna ja riigi sanktsioonid
individuaalsetele, antisotsiaal-
setele, vigusvastastele tegudele.
Blindlustusvahendit seavaste
revendatause personaalne on
tagajärjel; säärase on ta-
gajärjel, mis võib olla küll
taadlik, kuid mitte kunagi
kahtlik. On peale seejuures o-
lama ühiskondlikult ohtlik
ja viguslikult lubamata,
vähemalt objektiivselt vi-
gusvastane. Süütege ei ole
mitte kunagi blindlustusva-
hendi revendamise aluseks,
ta vajutale enesest vaid ju-

kuus riindlustusvahendi raxen-
damisega, ta on vaid tea-
tud ohtlikele ole sümptomiks.
Skuna reageerida saab vaid
tegevatele, ei ole riindlustus-
vahend mitte reaktiivne, vaid
vigaslike tege, mis on sunnitud
teatava isiklikele ole võrvalda-
misele, millest võivad tulevi-
kus tekkida süüteoed. Riindlus-
tusvahendil pühendatud seega
paljud juriidilise sanksiooni
tunnused.

4). Riindlustusvahenditel on ka
oma eriline mõte ja eesmärk,
mis erinevad juriidiliste sanks-
tsioonide mõttest ja eesmärgist.
Pende otseselt aluseks on vaid
ühiskondlike huvi ja otstarbevo-
huses, mitte erge sotsiaalne
ja moraalne viglus. Riindlustus-
vahendi määramisel ei arvesta-
ta mingit eetilist seisukohta,
vaid ainult reaalsel võimalust
ohtlikele ole võrvaldada. Ta
kaitseb ühiskonda preventiiv-
selt retsiidivi vastu, sunnute
süüteo koimepannud autori
tegevaste süütegude vastu,
mitte kolmandate isikute süü-

tegude vastu. Sellest nähtub, et kindlustusvahendi preventsiiv on individuaalne, mitte generaalne. Tema eesmärgiks on isiku sotsiaalne ja moraalne adapteerimine "ühiskonnale või tema saladamine "ühiskonnast, tema materiaalne rahjatus te-
gemine. Klavistuse eesmärk tema mitmesugustes staadiumes (legislatsioon-, kohtulik- ja täideviimine) on aega elaisivuline hirmutamise ja individuaalne psühholoogiline sund.

Kindlustusvahendid ei ole mitte võrreldavad temast varem-
maist karistustest ja poliitsei-
lisest vahenditest. Nad moodustavad oma institutsiooni, oma
sisu ja oma eesmärgiga. Nad
on suures määras võitlemis-
viisiga süütegavuse vastu. Või-
va need vahendid rakendada
nii oma organite kaudu ühis-
konna kaitses.⁽²⁾ Nagu nägime sel-
pool saavutatavase see "ühiskond-
lik kaitses karistuse puhul gene-
raalse preventsiiviga, kindlus-
tusvahendite puhul spetsiaalse
preventsiiviga. Poliitsei-
lisel va-

mandid võtavad süüteo võrdselt saatis-
mise võimaluse isikult, selle
poolt oletatakse otsust ja tõenäo-
list ohtu, või vabastavad isiku
tada süüteoole tõusvavast jahu-
sist.

Lähemal vaatlusel aga panev
tähele, et ei saa tõmmata täp-
said piirjooni süütegavast vastu
võitlemise abinõude vahel nende
mõju alusel. Kui ei saa eralda-
da kindlustusvahandit karistu-
dest spetsiaalse ja geneeraalse
preventsiivni järel. Nagu karistu-
se juuresgi võib kindlustusva-
hendi mõju käsitlemisel kon-
stoida kolm mõjmomenti: sea-
dusandlus, kohtuotsus ja täi-
desaatmine. Mõnede ka kindlus-
tusvahandid on tavaliselt ette-
nähtud minimaalsedustives, mis
ka nende mõju avaldub esi-
mool momentid abstraktses,
"ilddises ja abstraktses "ahuar-
duses, et kui mõne isiku
juures avaldub "ihisvõnnake
ohtlik ole süüteo, või süm-
tomid, vanden või mõned muud
seadustikus ettenähtud viisil-
sisi tabe kohaldatavse vastas

viindlustusvahend. Vaieldav on
küll kas saab süüdisusvõime-
tuid hirmutada, kuid viindlus-
tusvahendeid kohaldatakse ka
teistele ohklikele, velledele võib
veadata, kui osaliselt süüdi-
matule. Nii meie Tööpölgurite
Töolaagri seaduse puhul võib
vabalt kõnelda generaalsest pre-
ventsioonist. Samuti ilmub
karistuse juures, eriti eseme-
tiivuses, spetsiaalne preven-
tsioon. Mõlemad kategooriad
mõjuvad osalt psühholoogiliselt,
osalt füüsiliselt.

Iga karistuse rakendamisel
mängib "ühisvõrdlik otstarbe-
kohasus" üha tähtsamat osa
viiguse kõrval. Nii karistus
kui ka viindlustusvahend väl-
jenduvad alati üsina viiguste
piiramises, seega pakas.

Ukhe kahe institutsiooni vahel
mäile tõesti rahatiosana. Võib
ainult "velda" koos Giovanni
Novelli'ga: "Ühisvõrdlik adap-
teerimine, mis on teisejärgu-
liseks eesmärgiks karistuse
juures, kandmaks sühis poli-
tsiilise vahendi kohaldamisel,

on kindlustusvahendi otsene peesmärk. Sellest põhimõttest peab olema juhitud kindlustusvahendite kasutamise. Kinnipidamine kindlustusvahendi puhul peab erinema selle alusel kinnipidamisest varistuse puhul.⁽³⁾

Tavaliselt kindlustusvahendid omavad kolme liiki es-
märke ja vastavalt sellele ka kolme liiki sisse:⁽⁴⁾

a). ühed on kasutusabinõud ning kohaldatavad peamiselt abalastele ning vuttkumadele;

b). teised on ravi ning val-
veabinõud ja kohaldatavad peamiselt vaimuhaigete ja vaimuhaigete omavahel;

c). kolmandad taotlevad e-
raldamist ja otsust vaitset ning kohaldatuse näitus har-
jumussüütagijate ja retsidi-
vistikute peale varistuse ära-
kaardmist.

Praktikas ei ole nende kol-
me liigi piirjooned ühegi te-
raavad, vaid nad põimuvad sageli üksteisega.

Sisuliselt võib vahet teha

parandusvahendite ja kindlustusvahendite vahel kitsamus mõttes. Parandada võib ohtlikke isiseid kas neid kasvatades või neid ravides.

Tuleb ka vahet teha personaalsete ja patrimoniaalsete kindlustusvahendite vahel. Esimesed hoiavad teatut isikut ära süütu teinupanemast, teised muudavad isiku olekut nii, et süütu ei saaks toimida või hoiab ära viimase kahjulikud tagajärjed.

Personaalset kindlustusvahendit omakorda jagunevad: ⁽⁵⁾

a). kinnipidamisvahenditeks, kui nad väljenduvad isiku otseses sunnis internerimise läbi;

b). mitte-kinnipidamisvahenditeks, mis piiravad osaliselt isiku liikumise vabadust ja avaldavad eetõttu vaid kaudset mõju.

Staristuste ja kindlustusvahendite kohaldamisel on väike loomulikum võtta aluseks, peale süütu objektiveerse rasvuse, süütegija isikuomadused; antropo-

loogilised, psühholoogilised ja
õiguslikud. Need võlm vaate-
punktid võimaldavad muuta eri-
määrset ohtlikkusest ja muutõtte
moodustavad lähtesoha süntegi-
jate klassifitseerimisel. Just viin-
dustusevahendite mahutamiseega ka-
ristuste süsteemi on mitmevõlgne
vahetega nende süntegijate liivide
vahel erilise praktilise tähtsuse
omandanud sotsiaalsete vaitsava-
hendite maksimaalse tõhususe saa-
vutamisel.⁽⁶⁾

Kõige pealt tuleb eraldada ala-
ealisi süntegijaid täisealistest,
mida on läbiviidud võivide tri-
viliseeritud maade seadustines,
millese jaotuse tarvidus on ise-
enesest selge ja ei vaja siin-
kohal erilist põhjendust.

Teises tehakse vahet süntegi-
jate vahel, mille elus vastav
süntega on vaid juhuslikus
episoodis, ja nende, mille juures
süntes avaldub püsiv ja orga-
niline kasvamine olu tingitud
kus välisist põhjustist või ka si-
nemisist kalduvustist. Nii eri-
nevad seadustines kategooriana
juhuslikud-, harjumussüntegijad ja

retsidiivistid.

Dolmandarid vitsariumis on iseeneslikult psühhiline ole, misjuures ristatause mõistusele normaalseid vaimuhaigust ning anomaalseid. Viimaste vastu tarvitusele võetavate vahendite spetsialiseerimiseks on loodud hullumõeld, alkohoolid, tööpõlgu, mõistusele varemalt jne. mõisteid.

Viimaste vahendite alusel on tekkinud teatud süüteguse vastu võitlemise abinõude klassifikatsioon, mis teooria kõrval omandab viivides kultuurmaades aina kasvavat praagilist tähtsust.

Teoorias oli esimesi retsidiid selles suunas Liszt'i kontseptsioon. Tema jaotus: hirmutamiskaristus juhuslikule süütegijale, parandamiskaristus parandatavale süütegijale, vindlustuskaristus parandamatule.

Viimaste suunates seadustes (Šveitsi, Saksaa) on süütegijate jaotus läbiviidud vaid vindlustusvahendite kasutamise ettevalmistuseks: a). alaealised, b). harjumus, c). nõrgamõistuselised või vähendatud süüdimõistamisvõimega isikud.

und, d). aluskoolivund, e). tööpõl-
quid. Seda võine nimetada
Thyren ebatiüpiliseks süütege-
vuseks, tüüpilise süütegevuse
võrval; viimasel kohaldatakse
tavakiselt varistusi.

Võib öelda, et eriminnatü-
guse, nii tervise, lõppesmärg
on võimalikult otstarbekoha-
seim ja õiglasim süütegiijega
rühmaväimine. See süütegiija
individualisatsioon peaks a-
valdama teaduses, võhtuotuses
ning täidesaatmises. Teid prak-
tiliselt ta olavad kolmest ele-
mendist: süüteost, mitte nii
ajaloolisest süündumest, vaid
nii süütegiija avaldusest; süü-
tegiija psühholoogilisest isiusu-
sust; samuti rühmit, nii otstar-
bekohasest võtmealbest vaitre-
vahendist. Nii teie õiguse
ja otstarbekohasuse süntes, ni
arvestatakse süütegiija isiusu-
ga teadusandluses, võhtute-
gevuses ja täidesaatmises.

+

II Hindlustusvahendid Eesti
seadusandluses.

I. Dehtiva KR § 39. p. 1. järgi ei ole süütegu süües erua-
tav ja seega ka mitte karista-
tav, kui ta seadustase võnda
isim poolt, kes võndasutamise
ajal oma teo iseloomust ja tä-
hendusest ei võimud seada aru
või juhtida oma tegevust, olgu
vaimutegevuse haigusest rikkne,
meelmuistusest oleku või vaha-
vust või haigusest olekuva
muistusest rikkne enememete te-
ga järgel. Siin on õige suure
täpsusega piiritletud, teoree-
tiliselt ja praktiliselt, kus liin
juhte, kus tuleb rakendada tei-
si sotsiaalsid karistusevahendeid,
kui seda on karistuse. Nagu
märgime eelpool on hindlustus-
vahendid rakendatavad vaid
sotsiaalse ohtlikkuse puhul. So-
tsiaalse ohtu olemasolu üle
otsustab kohus. § 39. p. 2. ütlebgi:

"Süüi kohus tunnustab sama-
se isiku erivalveta jätmise
hädavajalikkuses, annab ta selle
isiku vastutustsivi vabalt alla
tema vanematele või teistele
isikutele, kes sellega on nõus,
või paigutab ta haigemajja. Kui
aga tapmine, ühinevuse vahavi-
gastus, vägistamine, tulustu-
tamine või nende süütegude
vabalt saadeti võrdselt, siis pai-
gutatakse võrdseantja tingimata
haigemajja."

Süüi järgi ei saa olla poo-
lised vastutused, isik on
vastutav või süüdimatu, nii
expert teeb ta järele viid-
laks ühe volmest § 39 ette-
nähtud viisist ja nii kohus
leial, et ta selle tegevajärgel
ei või arusaada oma teo ise-
loomust ja tähendusest või ei
sanda oma tegevusest järele. 1936
kus on aga vaba otsustamine isi-
ku ohtlikkuse astme üle, lastes
ta vabalt või määrates talle

vastav kindlustusvahend. Ainult § 39. p. 2. tähendatud reservate süütegude puhul tuleb süütegija peigutada sotsiaalselt haigemajja.

Vastutusliku valve alla andmine vanematele või teistele isikutele on verqim meie kodis esinev kindlustusvahend. Ta kuulub personaalse mitte-vinnipidamisvahendite liiki. Erinev peigutatare teise valve alla selleks, et ta muutuks kontrolli all rihisnormale jälle vastuvõetavaks. Teisalt on ta ka otseselt rihisnorma seits vahendiks, tehes talle võimekuseks toimipauna sise süütegud.

Haigemajja peigutatare ebakorraldised süüdimatud, kes on toimetalend reservate süüteoga. See on juba vinnipidamisvahend, kuigi puht arstiteadusliku arutis, kes ravitakse ning valvetause vaimuhaigaid süütegijaid

veini veid, kes varistuse või
võimetus vahendi kandmisel
veinuhaiigus on jäänud. kri-
osakonnad on ette nähtud ala-
sahisile ja kurtummadele, veda-
samuti võttes võib lugeda
veinuhaiust või haigusest ole-
vat mõistustilise areenematist
omavahis. Neisse haiglatesse ko-
gusel väga mitmesuguse mõtra-
de pare, alates lapselaste
idivõttidega ja lõpetades väi-
ge metsinematel kriminaalse
hullumuse juhtudega. See-
tõttu peabgi säärase haigla
olema nii arstiteaduslikult
veini veid distiplinaarselt väga
hästi juhitud. Meil ei ole
selleks otstarbeks erihaiglat,
seetõttu peigutatakse süüte-
toimepakkumise veinuhaiused üld-
veinuhaiulatesse. Seadustia ei
näe veid ette mingisugust veinu-
pidamisega, kuid tuleb arvata,
et haiglad tuleks pidada veinu
veini nende tarvumise või
oktõlõkse moodumise.

Veis §40: "Süüas ei arvata
süütege, mille seatis vorder
lapselaste, alla vahetistumise

aastasoo vanuses." Gapssealist
ei saa varistada ja temale
kohaldamiseks ei ole ka mingi-
sugust viindeustusvahendit ette-
nähtud. Te võidaks anda neid
vanemate või vastavate isikute
hoole alla.

Ka S 341. p.1. ja 2.: "Güüas ei ar-
vate süütega, mille saetis vor-
da vahetistümmu nuni seits-
metistümmu aastane alaealine,
kes oma teo iseloomust ja kä-
hendusest ei võinud saada aru
või juhtida oma tegevust."

Neid alaealisi võib anda
vastutusliku valve alla vanema-
tele, nende eest hoolitsevatele
isikutele või muudele vasta-
vatele isikutele, kes sellega
on nõus; kasvate vanitegude
või vanitegude kordasestami-
sel aga võidakse neid peig-
tada ka parandusasutisse, kui
see aga võimata, siis alae-
listele vangimajas seatud eri-
numidesse.

Üheastumiste puhul võib
süga alaealisi anda ainult
vastutusliku valve alla, mil-
list instituti me juba lü-

hemalt püüdnud asime 128 § 39-de
käsitlemisel. See alaealine
on aga võrdseatunud raske
kuriteo või kuriteo, siis võib
kohus ta määrata fakultatiiv-
selt vastutustaliku valve alla
või parandusasutisse. Parau-
dusasutist, see tähtsamad
kindlustusvahendid, teadlgi
meid lähemalt käsitleda.

See institut on loodud
alaealiste süütegijate eest hoo-
litsermises ja nende paranda-
mises. Esmängiis on alae-
lise moraalne ja sotsiaalne
ümberkasvatamine. Neisse ei
peigutata loomulikult vai-
muhageid alaealisi. Ümber-
kasvatuse meetod peab olema
võimalikult otstarbekohaselt
kohaldatud igale ühesiisule
kasvandisele. Leidub need ja
lapsed ja peaaegu täisealised,
ühed pärit õnnestunud elutun-
gimussist, teised tõugatud sun-
tojavusse varjatud psühhil-
liste defektide läbi. Mõju voi-
vad avaldada kõige mitmesu-
gused meetodid. Valjuimast
distipliinist ja töörežiimist

uuni raffineeritudimate pühkudel-
gelistest võttatani.

Viinipidamise kestvus pa-
randusmajades on ettenähtud
Kas-is. §41. p.3: „Parandus-
asutustesse või alaealiste
jooks vangimajas seatud eri-
numidesse paigutatud alae-
alistel peetava seal viinni
uuni parandamise, ühelgi
juhul mitte alla ühe aasta
ja mitte varem kui nende
kaheksatristaümne aastase
saamiseni; neid aga, kes pai-
gutamise ajal üle viiest-
küümne aasta vanad olid -
mitte varem kui nende ka-
hekümne aastase saamiseni.“
Üldiselt peetakse alaealisi
süütegijaid viinni uuni nende
parandamiseni; parandamine ilan-
neb muidugi nende üldisest
võitumisest parandusasutises.
Peale selle on ettenähtud viin-
ipidamise ajalised elam- ja
ülemäärad.

Peale selle nähtub samast
§-ist, et viinipidamine võib
sündida tehnilistel põhjustel
ka vangimajas alaealiste viin-

nipidamisega määratud riigimii-
des. Kuid igal juhul alaeali-
sed ei allu mitte nagu täisea-
lised vangimaja karistusele, vaid
isegi vindlustusvahendile

Kas § 55. määrab, et alaealiste-
le, vaheteistkümnest kuni seits-
mekümnemee aasta vanuseni, kui
süütegur mille on arvatud süüis,
s.t. nad võivad arusaada oma
teo iseloomust ja tähendusast ja
sedaavad oma tege juhtida, ver-
gendaatuse karistust, või asenda-
tuse viimane vindlustusvahan-
diga. Kõhtule on siin antud
võrdlemisi suur vabadus ala-
ealiste huvides, nendele või-
maliselt otstarbekohasema va-
hendi määramisel. Surmanuht-
luse, tähtajata sunnitöö ja
tähtaegse sunnitöö asemel peab
kohus alaealisele määrama § 55-das
ette nähtud vergema karistuse, aga
ta võib ka otstarbekohasuse hu-
vides määrata alaealisele paigut-
tamisele parandusasutisse. Ko-
hus peab alaealisele ainult siis
määrama vindlalt karistuse, kui
süütegu on saadatud korda ku-
ritagevusega harjumuse või selle

tegevuse äriajamisest muutumise tõttu. Vangimaja asemel võib alacalitele kohaldada parandus- asutist. Kohus võib isegi otsustada kohasuse seisukohalt anda süütegija vanemate või teiste isikute vastutustulise valve alla. Sel viisil on saadatud võrdselt vanusega harjumuse või selle tegevuse äriajamisest muutumise tõttu, siis ta peab mõistma alacalise vangimaja üldistel alustel. Aresti või rahatrakivi asemel mõistatavale alacalile määratsemisele võltsi poolt või vanemate või teiste isikute vastutustulise valve alla. Sel viisil on toimunud vanusega harjumuse või selle tegevuse äriajamisest muutumise tõttu, siis tuleb alacalile paigutada tingimata parandus- asutisse.

Sellest viigast nähtub, et püütakse alacalile ümberkasvatada, nii vana kui see veel võimalik, iseenamisi siis kui nende poolt võrdselt süütegija on juhuslik. Alacalid karistatavale

ainult siis, kui on ilmselt selge, et ta on parandamatu harjumussüütegija. Aga ka siis vergendatavale alacalistele sama süütesest ettevahted varistust, sest varistus võib noorele veel arenevatele hingele murendavalt ning elavotstarbekohaselt mõjuda.

Ka Kas § 55-das tähendatud alacalisi võib paigutada alacalistele vangimajas seatud eriruumidesse, kui nende paigutamine parandusasutisse ei ole võimalik. See kinnipidamisega on sama nagu § 41-esgi.

Alacaline, kes kohtuotsuse täitmisele pööramise ajal sai kaheksateistkümneme aastaseks, paigutatakse vangimajja, kuid ka siin vergendatavale varistust vastavalt § 55. p. 6.-le.

Samast põhimõttest väljades vergendatavale varistust ka alacalistele seitsmeteistkümneme kuni kahekümneme aasta vanuses.

Lähemaid juhiseid parandusasutistes kinnipidamises ja kasvatusmeetodite kohta annab kehtiva Vangistusseadustiku II. osa.

IV. Järgnevalt tuleb meil põhjalikumalt käsitleda 7. juulil 1938 Varbriigi Presidendi poolt dekreedina antud „Tööpölgurite töölaagri seadust“, mida Riiginõukohi hiljem muutis „Tööpölgurite töölaagri seaduse muutmise seadusega“ (R.T. 1939, 14, 94). Töölaagrite hisseseadmine tööpölguritele on suur samm edasi kestis tarbitusel olevate kindlustusvahendite arengus, ühiskonnale ohtlike ja vahjulike elementide vastu võitlemise ja nende moraalse ning mõistlike väärkuse tõstmise alal.

§1: „Tööjõuliste tööpölgurite sunduslikult tööle õpetamises, harjutamises ja raskendamises asutatavate töölaagrid.“ Töölaagri eesmärgiks on, nagu kindlustusvahendil alati, muuta iga ühiskonnale kasulikuks õpetades ja harjutades teda loovale tööle, võimaldades tal sellega hiljem tehnilise saavuse ja hoides teda seega ära süütagude toimapanemisest, millele võiks teda viia tööta olemine ning madal moraalne tase.

Käsi, et töölaagrisse paigutamine on puhtalt preventiivne kaitsemeetmete vastu võitlemise vahend. Selleks, et isivut paigutada töölaagrisse pole isegi vaja, et ta oleks toimendanud süütegu, mis oleks tema ohtlikuse sümptomiks; piisab, et ta oleks tööjõuline isik, kes tööpõlgamise pärast töötaja ja eluilevalpidamise allikata sümptomiks.

Et ta ka siin püsiks kindlana legalisuse põhimõtte, siis on eärmiselt oluline täpsustada tööpõlguri mõistet, mis areneb käesoleva seaduse kehtestamisel.

Dohtuamine suva töölaagrisse paigutamisel ei tohiks olla liigselt vaba. Seaduse sõnastusest selgub:

1). Iria peab olema tööjõuline (18 - 60 aastat vana, kes ei ole kaotanud üle 60% normaal-tööjõust). On loomulik, et isikud paigutata töölaagrisse neid, kes füüsiliselt teinud töötamast; nende vast kohtlemine on ette nähtud teistest alimõeld, aktsiivsed alluvad vanemate

ning moodusasetiste kasvatusel.
Rangad kuuluvad oma laste
või vanadevõtte kätte alla.

2). Ta peab olema tööta ja
eluüldpidamisallinuta. Kui ta
omab rissetulevulline, mis tal-
le äraelamises piisab, võib
ta olla tööta ilma volmandaid
isikuid ega sühisvõtte vahjesta-
mata. Need on tööpõlguvi mõiste
objektivesed momentid. Seid, et
tööpõlguvi mõiste alla mahutu-
da, peab isik:

3). Tööta ja eluüldpidamis-
allinuta olema teatud psühho-
loogilise vastivõtte tunde tõtte
töö vastu. Ei saa ja tööla-
gisse paigutada isik, kes on
juhustivõtte või pimevõtte aega
tööta ja eluüldpidamisallina-
ta väliste põhjaste või veim-
liste häinete tagajärjel.

4). Hukuvõtte all tuleb mõis-
ta nähet, kes isik ilma vunde
eluvõtte ringi hulgu, olles
langanud moraalselt ja sotsiaal-
selt nii sügavale, et ta oma
eluvõttevõttevõttega ohustab si-
hivõtte.

Seaduse mõtte võttes tuleb

inagi töölaagrisse paigutada ainult need tööpõlgenud, kes riisumomale tugevusest vabjudevad on ja selle tööle harjutamisega ei püüdu reaalset väljasaated.

Teine liik isikuid, kes veeleand paigutamisele töölaagrisse on alkohoolikud ja narvotiivid.

Alkohoolikute ja narvotiivide, mis nad on lähedased vaimuhaigete, psühhiliselt ennormaalid igal juhul, tuleb võimaldada erilisi abinõusid, mis panevad piiri sellele kuiglasel inimene loostavale nähtele. Töölaagrisse paigutatavategi ainult need alkohoolikud ja narvotiivid, kes on veel tööjõulised ja selle juures see peab pole veel väljasaatunud vaimulisi häireid, siis on väljasaated, et need võidakse tööle õpetada ja harjutada ning need riisumomale vasalise liinainet tagastada, mis on töölaagri institutsiooni eesmärk. Teiselt poolt töölaagrisse paigutatav alkohoolik või narvotiv seaduse

mõttes tarvitama neid aineid liig-
selt kuni mentumiseni inimvõn-
nale kahjulikuks ja ohtlikuks, et
kohtuniku seaduse määrata, selles
leidub seaduse sõnastuses objek-
tiivne alushooldine & mõistet pii-
rav kriteerium: reisnevad oma
töötasu või muu tulu säärase
määral, et nad ise eärmises
viletsuses või et nendelt üles-
pidamist saama vigastatud isi-
kud on sattunud abivajavasse
olukorda. Isikust, kes nii süga-
vale alkoholi viisi langeb, võib
keegi eeldada, ta on inimvõn-
dale ohtlik. Kohtunikul jääb inssi-
teetud vabadus oma südam-
tunnistuse järel seaduse mõt-
te kohaselt igal "häringjuhul"
otsustada.

Kogu näeme on töölaagrisse
peigutamise väga sarnane mi-
minealvaristusele. Töölaagrisse
peigutatakse isik, kes töö põl-
gurina või alushooldimise tai-
mit "Tööpõlguite töölaagri se-
duse" vastaselt; kes on südi-
susvõimelisena korda saatnud
süüte, selles koheldatuse ka-
ristus. Otsuse selle kohta teeb

mõlemal juhul kohus (§4), vaja-
liand andmed ja tõendid nõu-
tase kriminaalkohtupidamissea-
dustikus ettenähtud juurdase
toimetamise korras (§5). Töölaag-
risesse paigutamise puhul on asja
algatajaks ainult kohalik pre-
fekt (§6). Kui esitatud and-
med ja tõendid on asja otses-
tamiseks puudulikud või töö-
laagrisse paigutatava tööväime
üle on kahtlus võib määrata
ettepaneku arutamisele avalikel
kohtuistungil kriminaalkohtupi-
damise seadustikus ettenähtud
korras; pooled (töölaagrisse pai-
gutata ja asja algatanud pre-
fekt) omavad siis sama õigusi,
mis pooled kriminaalajastis (§7).
Edasivõetava on võimalik ringkon-
na kohtule vastavõeti korras (§7.p.5).
Nii töölaagrisse paigutamine, kui
ka karistamine on ühisvõime
õiguslikud kaitselahendid; mõ-
lemad on võitlusvahendid ü-
hisvõime kaalustavate elemen-
tide ja tagude vastu. Esimest
nõuendatause seal uus toimul
süütegu ja selleks, et õiguse
põhimõtte kohaselt teada hal-

vale halvaga, rahuldada kaasa-
tanut, hinnutada süütegijad en-
mast ning kolmandaid isikuid,
teine seal, kus teinid süütegum-
sele soovide õhuvond ja selleks,
et isinut väljavisanda mõneks
ajaks sellest õhuvonnast ja ase-
tada teda tingimustesse, mis
temale nii mõjuvad, et ta võias
väärtuslikuna tagasi pöörduda
ühisvonna rüppe. Seadusest arvest
võib otseselt väljalugeda, et
töölaagrisse paigutatav isinut
ainult, et teda parandada: „Jas-
vonnakohtuniku võib töölaagrisse
paigutatava kirjalikul palvel või
prefekti ettepanemel otsuse teit-
mise edasi lükata, kui töölaa-
grisse paigutatav vahatahtlikult
loobub pakkest, mis oli tema töö-
laagrisse paigutamise aluseks (§8).
Oma esmängi tõttu on töölaa-
gri tüüpiline hindlustusvahend.
Hindlustusvahendi kohalda-
mise aluseks on teatav ühis-
vonnale kirjalik ja ohtlik isik-
lik oht, mis on seotud ühe von-
nakohtu isinuga, seda tuleb pa-
randada, kui ta on parandatav,
ühisvonnast eraldada, kui ta on

parandamatu. Karistuse aluseks on süütege, mida vastav süüdi- võimeline isik oleks võinud ka tegemata jätta ja mille oleks võinud ka toimepanna iga teine süüdi- võimeline isik. Süüdi- võimeline isik võib olla inis- konnale nii hästi kahjulik kui ka kasulik. Üksikut süütege ei saa midagi siduda isiku oluga, valdusestega. Karjatus- süütegi, süütegevusele valduse ja retsidiivi puhul on süütege ühenduse viidav toimepanija vae- dustega ja Itaalia seadusandlus näebki siin ette erilist hindustus- vahendit: põllumajandusliku koloo- nia või töömaja. Meie KRB nii kaugale ei ole läinud, kuid Tööpölgurite töölaagri seades teeb tähtsa samm moodsa kriminaalõiguse suunas, andes koh- tale võimaluse teatavate süütege- de puhul valida otstarbekoha- susest lähtudes karistuse ja hin- dustusvahendi (töölaager) vahel.

§3: Tööjõulisi süüdlasi KRB §265., 266., 273., 391. ja §392. p. 2.

Ettenähtud süütegedes võib kohus kriminaalkaristuste asemel mõista

sunduslikult töölaagrisse paigutamisele 6-est kuni kuni 3-2 aastani. On alati otsustavahetuseks võimalik süüteo põhjuste kuni süüteo enese vastu. Kui leidub põhjusi, mis on otseselt seotud süütegija omadustega, siis peaks kohtunike ravendama sündustuvahendit seaduse mõtte kohaselt; Kas mainitud §§-des on ettenähtud süüteod, mis on tingitud süüteost isine omadustest, millelele on võimalik ja otsustavahetuse vastustada töölaagrisse paigutamise. Süütegija on tavaliselt allaümbud isia, kes põlgab tööd (§265), varjab (§266), seaduse alusel varjama või muude võltsust vastasele tegevusele (§273), ei anna alati oma emale, seadusliku isale, aluselise lapsele või oma väljastpool alusel sündinud lapsele, kui tal selles on võimalus (§391) jne. Töölaagris määratakse isik tööle töötama, et alustada paremat elu, ja loobub sünduse töö ja distipliini mõjul oma sündisest elatust mõtteviisist.

Tõpnuks võib tähendada, et riin-
dlustusvahendid on täienduses
võimimaaalvaristustele võitlus-
ses süütegevuse vastu, riin-
dlustades ja keitstes iihisnonda
tada ohustavate ja kahjusta-
vate elementide vastu. Gündi-
matute puhul ei ole varistus
rassendataw, tema asemel as-
tub riindlustusvahend, sest wa
alaculised ja veimukaiged woi-
vad olla iihisnormale ohtlikud;
neid tuleb kas parandada wõi
eraldada. Ila tööpõlgnid ei
ole normaalsed inimesed, sest
nad tunnevad teatavat vasti-
kust töö vastu. Isteiga parem
on neid rassendada just tööle,
äravotamata süütegu nende poolt-
— sellens on riiseseatud töölaag-
rid.

Vaatamata „Tööpõlgnite töö-
laagri“ seadusele on riindlustus-
vahendite institut kestis vä-
hem arenenud wõi paljudes teis-
tes kultuurmaades.

Slasutatud kirjandus.

Eugenio Floriani - Parte generale
del diritto penale II.

Prof. Arturo Rocco - Le misure di
sicurezza e gli altri mezzi
di tutela giuridica.

Giovanni Novelli - L'esecuzione
delle misure di sicurezza
detentive.

Seadustikud.

Kriminaalseadustik

Vangistusseadustik

Tööpõlguite töölaagrite

seadus ühes muutmis-

seadusega.

Märksed.

- (1) Prof. Arturo Rocco - Le misure di sicurezza e gli altri mezzi di tutela giuridica, ajavirjast: "Rivista di diritto penitenziario", 1930, lxx. 22-32.
 - (2) Giovanni Novelli - L'esecuzione delle misure di sicurezza detentive, ajavirjast "Rivista di diritto penitenziario", 1932, lxx. 7.
 - (3) Giovanni Novelli - lxx. 13
 - (4) Eugenio Florian - Parte generale del diritto penale II., 1934, lxx. 901
 - (5) Eugenio Florian - lxx. 909
 - (6) Eugenio Florian - lxx. 973-976.
-